

DE PEDAGOG 04

UITGAVE VAN DE NVO - JAARGANG 16 - DECEMBER 2015

de helende kracht van appelmoes

Vluchtelingenkinderen
& de rol van
pedagogen

Judith Metz en
Evelien Tonkens over
vrijwilligers

Nieuw! Richtlijnen
jeugdhulp en
jeugdbescherming

De casus van Timo en
de krokodil

gegrepen

Cherubs, Chattel, Changelings

Engeltjes, Slaafjes, Bengeltjes...

Ook 'gegrepen' door een film, boek, tentoonstelling, artikel, uitspraak? Mail: redactie@nvo.nl

Kunnen wij pedagogen iets leren van de opvoeding in niet-Westerse samenlevingen? David Lancy, een antropoloog uit de VS die er zijn levenswerk van heeft gemaakt de diversiteit in de opvoeding wereldwijd in kaart te brengen, vindt van wel. Je kunt de manier waarop kinderen elders opgroeien zien als de afwijking van ons gemiddelde, maar je kunt de lens ook omkeren. Dan blijken onze gewoonten er soms vreemd uit te zien. Kinderen meteen na de geboorte erkennen als uniek persoon en zo vroeg mogelijk socialiseren, staat in sterk contrast met veel gemeenschappen waarin kinderen vaak genegeerd worden en zelf verantwoordelijkheid dragen voor begrip van de volwassenenwereld.

Niet zo vreemd dat het ons veel moeite kost om scholieren te motiveren, concludeert Lancy. Zij worden niet vanzelf leergierige en succesvolle leerlingen. Hoe wij onze jongeren voorbereiden op de volwassenheid is vrij uniek en ook nieuw in de wereldgeschiedenis. In de meeste niet-Westerse samenlevingen is instructie zeldzaam en wordt uitgegaan van de natuurlijke leervermogens van kinderen, zoals ik ook zelf constateerde bij mijn onderzoek in een Mexicaanse indianengemeenschap. Kinderen krijgen daar veel meer mogelijkheden om op vroege leeftijd te observeren en te experimenteren in de wereld van volwassenen en zelf initiatief te nemen. Je ziet volwassenen zelden expliciete moeite doen om kinderen iets te leren. Lancy leert ons dat kinderen geen geboren

scholieren zijn, maar dat zij hierin eerst getraind moeten worden. Hetzelfde geldt voor onderwijzers en ouders, die deze rol niet van nature komt aangewaaid.

Een ander voorbeeld is het idee dat kinderen altijd gelukkig moeten zijn en dat ouders hiervoor moeten zorgen. Elders hebben kinderen wellicht minder redenen om gelukkig te zijn, gezien hun status of materiële omstandigheden. Maar, ook de preoccupatie met het geluk van kinderen komt niet in alle culturen voor. En geldt zeker niet altijd als een middel om tot succesvolle volwassenheid te komen. Zo worden kinderen in Japan gehard door ruw fysiek spel, training in uithoudingsvermogen en wederzijds plagen.

David Lancy wil niet beweren dat kinderen het best gedijen in een staat van ontevreidenheid. Maar het niet kunnen verdragen

van een ongelukkig kind, leidt ook snel tot 'makkelijke oplossingen' om hen tevreden te houden. Wellicht zijn wij 'vergeten' hoe het doorstaan van kou, honger, de pijn van een geschaafde knie, frustratie of een keer falen op de lange termijn in het voordeel van kinderen kan zijn. Misschien moeten we het idee dat kinderen zich in een constante staat van geluk en welbevinden moeten bevinden op zijn minst eens kritisch tegen het licht houden.

Lancy schreef *The Anthropology of Childhood* als reactie op het beroemde artikel *Why Don't Anthropologists Like Children*, dat beweert dat onderzoek naar kinderen in de antropologie marginaal is. Hij wilde laten zien dat er juist wel veel onderzoek is gedaan naar kinderen en opvoeding in niet-Westerse samenlevingen. Lancy's boek, dat dit jaar opnieuw is uitgekomen, relateert onze ideeën over 'normale' kinderen en 'normale' opvoeding. Het laat pedagogen anders kijken naar de waarde en status van kinderen, gezinsvorming, praktijken van zorg en opvoeding, de rol van spel, cognitieve en morele ontwikkeling en de puberteit. In zijn blog - www.psychologytoday.com/blog/benign-neglect - laat Lancy op inspirerende wijze zien hoe je deze verschillen kunt gebruiken om een ander licht op hedendaagse opvoedingskwesaties te laten schijnen.

tekst: Mariëtte de Haan

